

УДК 792.01

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1424-1436](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1424-1436)

Сінельніков Іван Григорович заслужений працівник культури України, доцент кафедри музичного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є. Коновальця, 36, м. Київ, 01133, тел. (067) 918-58-71, <https://orcid.org/0000-0002-9556-6845>

Бережнюк Максим Павлович асистент кафедри музичного мистецтва, Київський національний університет культури і мистецтв, вул. Є Коновальця, 36, м. Київ, 01133, тел.: (097) 645-09-98, <https://orcid.org/0000-0002-9413-3845>

Цапун Раїса Володимирівна заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри музичного фольклору, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, 33028, тел.: (067) 695-11-38, <https://orcid.org/0000-0003-2229-1868>

РЕЖИСУРА НАРОДНОЇ ПІСНІ, ТРАДИЦІЙНИХ ОБРЯДІВ І СВЯТ ЯК СКЛАДОВА ФАХУ СУЧАСНОГО ФОЛЬКЛОРИСТА

Анотація. Професійна діяльність сучасних українських фольклористів - практиків, що має на меті підтримку та трансляцію української ідентичності між поколіннями, є безпосередньо пов'язаною з популяризацією культурно-історичної спадщини народу засобами концертно-сценічної репрезентації фольклорного матеріалу. Це актуалізує питання режисури народнопісенного матеріалу та використання театралізованих форм презентації концертної програми як складових фаху сучасного фольклориста, зокрема в контексті опанування освітньої компоненти «Режисура традиційних обрядів і свят» у закладах вищої освіти мистецького спрямування. Через призму побудови обряду і народного свята розглядаються різновиди сучасної сценічної фольклористичної практики: від традиційних театралізованих масових видовищ – до новітніх тенденції і новаторських режисерських прийомів у режисурі календарних, родинних, побутово-господарських обрядів і масових свят, де специфічними особливостями драматургії визначаємо наступні: диференційний підхід до аудиторії, вивчення її культурних інтересів та запитів; органічне використання прийомів активізації

учасників свята; народно-педагогічна та народно-естетична спрямованість та ін.

Провідною тенденцією сучасних неофольклористичних формацій і виконавців є синтез жанрових різновидів концертної діяльності на народнопісенній естраді, де сценічна репрезентація фольклорного матеріалу передбачає візуалізацію та театралізацію пісні з поєднанням у ній видовищного та розважального та заглибленням в етнокультурну традицію, а також цілеспрямоване формування індивідуальної виконавської стилістики виконавця або гурту. Робота над режисурою народної пісні в її сценічному виконанні має бути комплексною, основними критеріями підготовки сценічної репрезентації народнопісенного твору мають бути: розуміння стилю, характеру й манери виконання традиційного вокального репертуару; створення на сцені природного звукового й візуального образу виконавської традиції.

Ключові слова: фольклор, традиція, обряд, театралізоване свято, українська народна пісня, фольклоризм, фольклорист, режисура народної пісні.

Sinelnikov Ivan Hryhorovych Honored Worker of Culture of Ukraine, Associate Professor, Department of Music, Kyiv National University of Culture and Arts, E. Konovaltsia St., 36, Kyiv, tel.: (067) 918-58-71, <https://orcid.org/0000-0002-9556-6845>

Berezhniuk Maksym Pavlovych assistant of the department of musical art, Kyiv National University of Culture and Arts, E. Konovaltsia St., 36, Kyiv, tel.: (097) 645-09-98, <https://orcid.org/0000-0002-9413-3845>

Tsapun Raisa Volodymyrivna honored artist of Ukraine, associate professor of the Department of Musical Folklore, Rivne State Humanitarian University, Rivne, St. Stepan Bandera, 12, <https://orcid.org/0000-0003-2229-1868>

DIRECTING FOLK SONGS, TRADITIONAL RITUALS, AND CELEBRATIONS AS A COMPONENT OF THE MODERN FOLKLORIST'S PROFESSION

Abstract. The professional activities of modern Ukrainian folklorists-practitioners, aimed at supporting and transmitting Ukrainian identity across generations, are directly related to the popularization of the cultural and historical heritage of the people through folklore material concert-stage representation. This raises the issue of directing folk song material and using

theatrical forms of presenting concert programs as components of a modern folklorist's profession, particularly in the context of mastering the educational component "Directing Traditional Rituals and Celebrations" in higher education institutions of an artistic orientation. Through the lens of constructing rituals and folk celebrations, various types of modern folklore practices are examined: from traditional theatrical mass spectacles to the latest trends and innovative directing techniques in the staging of calendar, family, everyday rituals, and mass celebrations where the specific dramaturgical features are defined, as a differentiated approach to the audience, studying its cultural interests and demands; organic using of techniques to engage participants in the celebration; and a focus on folk pedagogy and folk aesthetics, etc.

A leading trend among modern neo-folklore formations and performers is the synthesis of concert activity genre varieties in the folk song stage, where the stage representation of folklore material involves the visualization and theatricalization of the song, combining spectacle and entertainment with deep diving into ethnocultural traditions, as well as the purposeful formation of an individual style for the performer or group. Working on the direction of folk songs in their stage performance should be comprehensive. The main criterias for preparing a stage representation of a folk song work should be: understanding the style, character, and manner of performing traditional vocal repertoire; creating a natural sound and visual image of the performance tradition on stage.

Keywords: folklore, tradition, ritual, theatrical celebration, Ukrainian folk song, folklorism, folklorist, directing folk songs.

Постановка проблеми. Збереження та ревіталізація нематеріальної культурної спадщини українського народу сьогодні є одним з невідкладних завдань суспільства, адже в умовах воєнної агресії ми, безумовно, втрачаємо артефакти традиційної культури, як у музейному середовищі (знищені в результаті обстрілів музейні сховища і цілі експозиції, кількість яких вже рахується сотнями й тисячами), так і у природних локусах побутування традиції (з відходом в інший світ літніх людей – носіїв культури). В цьому контексті неабиякої ваги набуває професійна діяльність сучасних українських фольклористів - практиків, які, маючи на меті підтримку української ідентичності та самоідентифікації, в умовах сьогодення обирають одним із варіантів популяризації культурно-історичної спадщини народу концертно-сценічну репрезентацію фольклорного матеріалу (як одну із можливих форм переосмислення записаних в експедиціях музичних артефактів),

що вимагає обізнаності у питаннях режисури народної пісні, а також традиційних обрядів і свят.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сценічного втілення народнопісенного матеріалу довгий період часу знаходилося на маргінесі дослідницького поля. Лише з 2000-х рр. ця проблематика знаходить своє відображення у працях Н. Регеши та О. Скопцової (2021) [1], І. Сінельнікова та В. Сінельнікової (2019, 2021) [2, 3]. Зокрема, розглядаючи елементи режисури народнопісенного матеріалу, Н. Регеша та О. Скопцова дають комплексну характеристику театралізації народної пісні як частини масового видовища та наголошують, що «творча майстерність має реалізовуватися в різних формах, які потребують навичок сценарної і режисерської роботи. Важлива увага має приділятися принципу театралізації народнопісенного матеріалу». [1, С. 102]

Про видозміни у виконанні музичного фольклору (у тому числі з точки зору винесення фольклорного матеріалу на сцену) пише R. Sliuzinskas (2019) [4]. Щодо традиційної обрядовості та святкової культури українського народу, невід'ємною складовою якої є народна пісня, мистецтвознавчий аналіз полікультурного простору України та ролі в ньому масових театралізованих видовищ та свят здійснюють С. Деркач, М. Мельник та В. Фішер (2021) [5]. Особливості режисури театралізованих народних свят та обрядів описують О. Куцик, Л. Ухач та Н. Малишка (2020) [6]. Реконструкція традиційних новорічних обрядів у творчості студентського фольклорного колективу знаходиться у центрі уваги Р. Цапун та В. Сінельнікової (2023) [7].

Аналізуючи практики реконструкції та способи репрезентації традиційної культури в Україні на початку XXI ст., В. Долгочуб (2020) наголошує, що «у репрезентаціях традиційного фольклору наявний чіткий поділ на дві парадигми: кітч («шароварщину») і «автентизм»». [8, С. 4]. Г. Вишневська та Т. Гаєвська (2016), досліджуючи традиційні обряди звичаєвого права у контексті збереження та популяризації історико-культурної спадщини України, акцентують: «відмовившись свого часу від багатьох обрядів минулого, сучасна громадська свідомість відчуває потребу в їх відродженні, зокрема у сфері культури як засадничої підвалини духовного єднання нації, модернізації українського суспільства на усталених обрядах». [9, С. 13]. Окреслена тематика цікавить також закордонних дослідників, зокрема S. Murad стверджує, що «фольклор слугує джерелом художніх пошуків нових форм для сучасних театральних вистав..., режисери використовували фольклор для створення метафоричних театральних форм нового

естетичного змісту», що надає «художнім творам нового значення та нових інтерпретацій» та дає можливість втілити «фольклорні алюзії в нових постановочних ракурсах». [10, С. 164].

Мета статті – окреслити особливості формування навичок режисури народнопісенного матеріалу та використання театралізованих форм презентації концертної програми як складових фаху сучасного фольклориста, зокрема в контексті опанування освітньої компоненти «Режисура традиційних обрядів і свят» у закладах вищої освіти мистецького спрямування.

Виклад основного матеріалу. Актуальність та нагальна необхідність формування мультифахівця в галузі музичного фольклору, обумовлена вимогами сучасного соціокультурного середовища України, спонукала фольклористів Київського національного університету культури і мистецтв ввести у програму підготовки студентів освітньо-професійної програми «Музичний фольклор» освітнього ступеня «Бакалавр» навчальну дисципліну «Режисура традиційних обрядів і свят». В рамках опанування названої освітньої компоненти студенти засвоюють теоретичні основи з режисури та акторської майстерності, а також набувають фахових компетентностей та спеціальних здібностей: художньо-образного мислення, конкретності режисерського бачення, емоційно-образного рішення, акторської майстерності, педагогічних та організаторських навичок; вмінь організації творчого процесу та ін., - задля збереження й популяризації народної творчості, зокрема, традиційного обряду і масового свята як у наближеному до природного середовищі, так і на сцені.

Вивчення та аналіз народної традиції через призму побудови обряду і народного свята в сучасній сценічній фольклористичній практиці вимагає розгляду та опанування сучасних фольклористичних театралізованих масових форм та новітніх тенденції і новаторських режисерських прийомів у режисурі традиційних обрядів і масових свят. Розгляду сучасних тенденцій передують теми, пов'язані із місцем обряду і обрядовості в системі традиційного світогляду українців та української обрядової культури в контексті загального розвитку культури в Україні. Окреслюються функції традиційних українських обрядів: виховна, розвиваюча, соціальна, містично-модуляційна; розглядається символіка обрядових дій, атрибутів, побутових предметів, одягу, їжі, напоїв; поглиблюються знання студентів щодо різновидів та сутності традиційних обрядів українців: календарних, родинних, побутових, землеробських, пастуших (скотарських) та ін.

Особлива увага надається розгляду сутності календарних народних свят в контексті річного календарного циклу та землеробського календаря українців. Важливим є опанування тем, пов'язаних з циклом весняно-літніх календарних свят українців та основними обрядами, пов'язаними з цими святами: Колодій (Масляна), Явдохи, Теплий Олекса, Благовіщення. Великдень, Юрій (Ярило), Весняний Микола, Русальні свята, Завивання вінків (Вознесіння), Зелена неділя (Трійця), Проводи русалок та гоніння Шуляка, свято Купала та жнивварські обряди українців: зажинки, обжинки, вшанування ниви (борода). У циклі зимових календарних свят українців окрема увага приділяється обрядовим діям, пов'язаним із: Введенням, святом Долі (Катерини), Калити (Андрія), Зимового Миколи, Різдом, святом Василя й Маланки, Водохрещем.

Родинні обряди українців завжди відігравали надзвичайно вагому роль у традиційному селянському середовищі, тому окремі теми освітньої компоненти присвячені розгляду традицій народження людини у світлі давніх вірувань українців та традиційного циклу обрядових дій, пов'язаних з хрещенням дитини, першим стриженням дитини (пострижини). Обряду українського весілля (його історичним витокам та світоглядним основам) присвячений один з важливих розділів тематичного плану дисципліни. Регіональні особливості традиційного українського весілля розглядаються за його структурними складовими (основні весільні чини; передвесільні, власне весільні та післявесільні обряди): дівич-вечір (виття гільця, розплітання коси, одягання вінка, обмін подарунками, прощання з дівочтвом), коровай (регіональні різновиди форм і назв та порядок випікання), запросини на весілля, вінчання, посад молодих, останній танок молодої, покривання молодої, розподіл короваю, комора. Важливою також є тема щодо обрядових дій, пов'язаних з поховально-поминальною традицією та культом предків.

Побутові та господарські обряди українців завжди були пов'язаними з аграрною землеробською магією, в цьому аспекті необхідно зосередити опанування тем, пов'язаних з житлово-будівельною обрядовістю, землеробськими (обрядовий вихід у поле, прокладання першої обрядової борозни та першого засіву, обжинкові обряди та ін.) та скотарськими (обрядове освячення худоби) обрядами.

Ствердження візуалізації як однієї з вимог (точніше – тренду) сучасного соціокультурного (та у тому числі сценічного) простору, а також як однієї з провідних форм комунікації XXI століття детермінує подальше опанування освітньої компоненти «Режисура традиційних

обрядів і свят» в контексті розгляду загальних принципів організації музично-сценічного простору. Зокрема, народне свято розглядається як форма театрального дійства, що має традиційно-культурну цінність, яку охороняють, зберігають і передають з покоління в покоління. Різні аспекти театралізації, як провідного методу організації масового свята, визначають форми масових заходів, які можуть використовуватися у практичній діяльності фольклориста, це: театралізована карнавальна хода (наприклад, фестиваль Меланки на Буковині), театралізована масова вистава, масові свята просто неба (тобто проведення масових свят в умовах, наближених до природного середовища), театралізовані концерти, фестивалі, ярмарки. Потрібно також говорити про нові сучасні форми масових видовищ: перформанс, хеппенінг, флешмоб (наприклад відео-флешмоб «Лови намисто», організований учасниками фольклорного ансамблю «Крालиця» КНУКіМ у перші «коронавірусні» роки, що набрав на різних інтернет-платформах понад 2,5 млн. переглядів).

Розглядаючи тему щодо драматургії та режисури театралізованих концертів і видовищ, слід окреслити специфічні особливості драматургії масового свята, зокрема, це: диференційний підхід до аудиторії, вивчення її культурних інтересів та запитів; органічне використання прийомів активізації учасників свята; педагогічна та естетично-виховна спрямованість та ін. Щодо художньо-виражальних засобів у проведенні масових свят, тут потрібно визначити наступні: мова ведучого як один з видів використання живого слова в масовій виставі; музика з її функціями та специфічними особливостями використання у святі / обряді / театралізованому дійстві; інші засоби художнього оформлення та специфіка їх використання (світлові ефекти, звукова техніка, піротехніка, відеопроєкції, екрани та ін. як складові художньої палітри режисури масового святкового дійства та створення потрібних сценічних образів). Особливою підтемою слід розглянути питання специфіки й темпоритму роботи режисера – фольклориста з учасниками масових свят і видовищ, а також роботи з глядачами та активізацією глядацької аудиторії.

Звичайно, в рамках опанування означеної освітньої компоненти студенти мають ознайомитися з особливостями режисерської документації постановки театралізованих вистав, концертів та масових народних свят: розумітися у поняттях: «режисерський план», «мізансцена», «музична партитура вистави / свята», «світлова партитура», «репетиційний план» та ін. Здобувачі мають бути обізнаними щодо форм і методики складу та планування репетицій

кожного заходу, адже основним змістом репетиційної роботи режисера є організація взаємодії акторів - виконавців у запропонованих обставинах сценічної дії (чи масового свята / обряду) на основі створення режисерського задуму.

У сучасних формах режисури традиційних обрядів і масових народних свят побудова проєкту видовищних мистецтв розглядається як метод синтезу - поєднання різноманітних елементів в єдине ціле: спільного дійства великої кількості виконавців - артистів та маси глядачів - учасників видовища; органічного поєднання в акторському виконанні пантоміми, слова, пісень, музики, рухів / танців, видовищних засобів. Синтез жанрових різновидів концертної діяльності на народнопісенній естраді сьогодні є провідною тенденцією неофольклористичних формацій і виконавців. Щодо «режисерських стратегій» сучасної сценічної репрезентації фольклорного матеріалу, разом з О. Хлистуном визначимо наступні: це театралізація пісні, «поєднання видовищного та розважального в ній», заглиблення «в етнокультурну традицію, цілеспрямоване формування індивідуальної стилістики виконавства з урахуванням принципів сучасної драматургії та сценічно-постановочного мистецтва для задоволення зростаючих художньо-естетичних потреб масової концертної аудиторії». [11, С. 160 - 161]

Питання режисури народної пісні, на нашу думку, є багатоаспектним та різнобічним. Це питання може розглядатися в аспекті «підготовки до концертного виступу як особливого виду музично-виконавської діяльності в контексті професійного зростання студента – вокаліста – інтерпретатора традиційного співу». [12, С. 107] Тут потрібно акцентувати на проблемі «підбору, опанування та виконавської інтерпретації творів музичної традиції певного локусу як основи формування репертуарної політики студента-фольклориста»; а також на аспектах «сценічного перевтілення виконавця та автентичного твору в сценічних умовах». [там само]

В цьому аспекті вважаємо за необхідне розглянути «системну модель народнопісенного виконавства», створену Ю. Карчовою. [13, С. 14–16] Дослідниця в окремі групи виносить народнопісенне виконавство в автентичному середовищі та професійне виконавство народної пісні (до другої виконавської групи Ю. Карчова відносить музичний / музично-драматичний театр і концертне виконавство). Питання режисури народної пісні стосується як колективного виконавства (тут дослідниця виділяє його підтипами хорове – «народно-академічна модифікація народнопісенної виконавської парадигми» – та ансамблеве – «народнопісенна виконавська парадигма, а також її

народно-академічна та естрадна модифікації»), так і сольного виконавства – «на основі народнопісенної виконавської парадигми» або «на основі її народно-академічної модифікації», чи «на основі її естрадної модифікації». [13, С. 15]

Народнопісенне виконавство як цілісна система, в основі якої лежить «народнопісенна виконавська парадигма» (термін «фольклорна парадигма» С. Грици був переосмислений Ю. Карчовою), функціонує в «різних формах репрезентації народної пісні – таких, що передбачають, з одного боку, її автентичне копіювання, з іншого – творчу переробку» [13, С. 16] композитором чи виконавцем-інтерпретатором. І це зумовлює вибір виконавської парадигми, унікальний для кожного конкретного випадку індивідуальних виконавських репрезентації народнопісенного твору: «від а capella до виконання з інструментальним супроводом (різного ступеня значущості у розвитку образного кола пісні та її драматургії)». [там само]

Виконавцю – солісту або керівнику фольклористичного колективу, як режисеру, який готує народнопісенний твір до сценічної репрезентації (тобто в не притаманних йому, неприродних, сценічних умовах), потрібно пам'ятати, що «кожна мелодія певної традиційної пісні має безліч варіацій. Фольклорний виконавець не прагне до чіткої копії пісні, не прагне виконувати так, як він чув її від іншого виконавця» [4, С. 8–9], відтак «спів автентичного пісенного твору може (й повинен) мати інтерпретаційні версії, адже кожне виконання актуалізує традицію». [12, С. 107]

Сьогодні основними тенденціями сценічного відтворення народнопісенної виконавської парадигми, як в сольному, так і в ансамблевому виконавстві, є, з одного боку – виконавство «з точним, навіть скрупульозним відтворенням народнопісенних зразків у їхньому первісному вигляді», з другого – «творча переробка, осучаснення народних зразків, шляхом створення для них певного, не притаманного первісному вигляду контексту, через додавання пружного ритмічного інструментального супроводу,.. через зміну темпів, шарування різних мотивів». [13, С. 16] Представниками першого виконавського напрямку вважаємо гурти «Древо», «Божичі», «Володар», «Сільська музика», «Муравський шлях» та ін., до другого варіанту презентації народнопісенної виконавської парадигми віднесемо гурт «ДахаБраха». Обидві виконавські форми сценічної презентації народнопісенної традиції вимагають фахової підготовки, глибокого занурення у синкретичну природу автентичного фольклору та розуміння законів сценічного простору.

Отже, робота над режисурою народної пісні в її сценічному виконанні має бути комплексною: окрім опанування («переймання») від носіїв традиційної культури – автентиків - співаків) музично-виконавських особливостей традиційного локусу (середовища побутування народнопісенної традиції) значну увагу необхідно приділяти роботі над розвитком артистизму (рух, увага, сценічне перевтілення), розуміючи, що «основними критеріями підготовки сценічної презентації автентичного твору є розуміння стилю, характеру й манери виконання традиційного вокального репертуару; створення на сцені природного звукового й візуального образу виконавської традиції». [12, С. 107 - 108] Безперечно, що така ґрунтовна робота над сценічним втіленням народнопісенного зразка «забезпечує формування особливої художньої комунікації, яка характеризується кордоцентричністю – апеляцією виконавців до емоційно-почуттєвого світу реципієнта, духовним єднанням виконавців й аудиторії в осмисленні сутності і сенсу людського буття». [14, С. 56]

Висновки. Провідною тенденцією сучасних неофольклористичних формацій і виконавців є синтез жанрових різновидів концертної діяльності на народнопісенній естраді, де сценічна репрезентація фольклорного матеріалу передбачає візуалізацію та театралізацію пісні з поєднанням у ній видовищного та розважального та заглибленням в етнокультурну традицію, а також цілеспрямоване формування індивідуальної виконавської стилістики виконавця або гурту. Під візуалізацією розуміємо не лише використання сценографічних елементів під час концертного виконання народної пісні (наприклад, яскрава відеовізуалізація на екрані, яку активно використовує гурт «ДахаБраха» на своїх концертах; чи сценічні костюми, які створюють неповторний образ виконавця, - тут також апелюємо до візуального сприйняття стилю сценічних костюмів гурту «ДахаБраха» (папахи, автентичні костюми, стилізоване під автентику сценічне вбрання, весільні сукні, дизайнерські сукні з батику та ін.). «Візуалізованим» має бути також і співочий звук виконавців, тобто на сцені має бути створений звуковий образ виконавської традиції: як, наприклад, виконання традиційних пісень гуртом «Древо» з яскравим тембром керівника колективу Євгена Єфремова, чи спів фольклорного ансамблю «Крالیця» КНУКіМ – потужний, яскравий, молодіжний, але в традиції, який не сплутаєш ні з ким.

Робота над режисурою народної пісні в її сценічному виконанні має бути комплексною, основними критеріями підготовки сценічної репрезентації народнопісенного твору мають бути: розуміння стилю,

характеру й манери виконання традиційного вокального репертуару; створення на сцені природного звукового й візуального образу виконавської традиції.

Література:

1. Регеша, Н. Л., & Скопцова, О. М. (2021). Формування навичок режисури виконавського репертуару у студентів спеціалізації «Народнохорове мистецтво». *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (44), 102–106. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.44.2021.235384>
2. Сінельніков, І. Г., & Сінельнікова, В. В. (2021). Народно-музична традиція в сучасних сценічних практиках. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (45), 148–155. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.45.2021.247386>
3. Сінельнікова, В. В. & Сінельніков, І. Г. (2019) Музичний фольклор в умовах сцени: сучасні тенденції. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 14. Т. 1. 140–144. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-28>
4. Sliuzinskas, R. (2019). Видозміни у виконанні музичного фольклору: еволюція чи просто варіативність?. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 2(1), 8–21. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.2.1.2019.171783>
5. Деркач С., Мельник М. & Фішер В. (2021) Масові театралізовані видовища та свята в полікультурному просторі: мистецтвознавчий аналіз. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 38, том 1. 68 – 73. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-1-9>
6. Куцук О., Ухач Л. & Малишка Н. (2020) Особливості режисури театралізованих народних свят та обрядів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 34, том 2. 71–76. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-2-10>
7. Цапун, Р., & Сінельнікова, В. (2023). Реконструкція традиційних новорічних обрядів у творчості студентського фольклорного колективу. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*, 6(1), 53–66. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.6.1.2023.277884>
8. Долгочуб В.А. (2020) Практики реконструкції та способи репрезентації традиційної культури в Україні на початку ХХІ ст. *Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія»*. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 232 с.
9. Вишневська Г.Г., Гаєвська Т.І. (2016) Традиційні обряди звичаєвого права у контексті збереження та популяризації історико-культурної спадщини України. *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку* : наук. зб. Вип. 23 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Ю. П. Богуцький, С. В. Виткалов, Волков С. М. та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ. 13–18.
10. Murad, S. (2019). Використання народної спадщини (фольклору) у кувейтських сучасних театральних виставах: обрані моделі. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*, 2(2), 164–178. <https://doi.org/10.31866/2616-759x.2.2.2019.186655>
11. Хлистун, О. С. (2015). Режисура української пісенної естради: стратегії творчості. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (33), 160–165. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.33.2015.158302>
12. Цапун, Р., & Сінельнікова, В. (2023). Концертне виконавство та публічні виступи як засіб творчого розвитку студентів-фольклористів. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, (49), 107–114. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.49.2023.293293>

13. Карчова Ю.С. (2016) Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини ХХ – початку ХХІ століть: автореф. дис...канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 19 с. <https://repo.num.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/61017502-81b5-4114-8d4f-ab95c61fa203/content>

14. Карчова Ю. (2024) Народнопісенна виконавська парадигма у творчості сучасних чоловічих гуртів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 71, том 2, С. 53–58. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-8>

References:

1. Rehesha, N. L., & Skoptsova, O. M. (2021). *Formuvannia navychok rezhysury vykonavskoho repertuaru u studentiv spetsializatsii «Narodnokhorove mystetstvo»*. [Formation of directing skills of performing repertoire in students of the "Folk Choral Art" specialization]. *Visnyk KNUKiM. Seriya «Mystetstvoznavstvo»*, (44), 102–106. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.44.2021.235384> [in Ukrainian]

2. Sinelnikov, I. H., & Sinelnikova, V. V. (2021). *Narodno-muzychna tradytsiia v suchasnykh stsenichnykh praktykakh*. [Folk music tradition in modern stage practices]. *Visnyk KNUKiM. Seriya «Mystetstvoznavstvo»*, (45), 148–155. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.45.2021.247386> [in Ukrainian]

3. Sinelnikova, V. V. & Sinelnikov, I. H. (2019) *Muzychnyi folklor v umovakh stseny: suchasni tendentsii*. [Musical folklore in stage conditions: modern trends]. *Innovatsiina pedahohika*. Vypusk 14. T. 1. 140–144. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-28> [in Ukrainian]

4. Sliuzinskas, R. (2019). *Vydozminy u vykonanni muzychnoho folkloru: evoliutsiia chy prosto variatyvnist?* [Changeability in musical folklore performing process: evolution or just variability?] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv*. Seriya: Muzychne mystetstvo, 2(1), 8–21. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.2.1.2019.171783> [in English]

5. Derkach S., Melnyk M. & Fisher V. (2021) *Masovi teatralizovani vydovyshcha ta sviata v polikulturnomu prostori: mystetstvoznavchyi analiz*. [Mass theatrical spectacles and holidays in a multicultural space: an art historical analysis]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp 38, tom 1. 68 – 73. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-1-9> [in Ukrainian]

6. Kutsyk O., Ukhach L. & Malyshka N. (2020) *Osoblyvosti rezhysury teatralizovanykh narodnykh sviat ta obriadiv*. [Peculiarities of directing theatrical folk holidays and ceremonies]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Vyp 34, tom 2. 71–76. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-2-10> [in Ukrainian]

7. Tsapun, R., & Sinelnikova, V. (2023). *Rekonstruktsiia tradytsiinykh novorichnykh obriadiv u tvorchosti studentskoho folklornoho kolektyvu*. [Reconstruction of traditional new year's rites in the work of student folklore group]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv*. Seriya: Muzychne mystetstvo, 6(1), 53–66. <https://doi.org/10.31866/2616-7581.6.1.2023.277884> [in Ukrainian]

8. Dolhochub V.A. (2020) *Praktyky rekonstruktsii ta sposoby reprezentatsii tradytsiinoi kultury v Ukraini na pochatku XXI st.* [Reconstruction practices and methods of representation of traditional culture in Ukraine at the beginning of the 21st century.] *Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 032 «Istoriia ta arkheolohiia»*. *Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I.I. Mechnykova*, 232 s. [in Ukrainian]

9. Vyshnevska H.H., Haievska T.I. (2016) *Tradytiini obriady zvychaievoho prava u konteksti zberezhenia ta populiaryzatsii istoryko-kulturnoi spadshchyny Ukrainy. [Traditional rites of customary law in the context of preserving and popularizing the historical and cultural heritage of Ukraine.]* Ukrainska kultura : mynule, suchasne, shliakhy rozvytku : nauk. zb. Vyp. 23 / uporiad. i nauk. red. V. H. Vytkaiov ; redkol.: Yu. P. Bohutskyi, S. V. Vytkaiov, Volkov S. M. ta in. ; nauk.-bibliohr. redahuvannia naukovoii biblioteky RDHU. Rivne : RDHU. 13–18. [in Ukrainian]

10. Murad, S. (2019). *Vykorystannia narodnoi spadshchyny (folkloru) u kuveitskykh suchasnykh teatralnykh vystavakh: obrani modeli. [Utilization of popular legacy (folklore) in kuwaiti contemporary theatrical performances: selected models].* Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Stsenichne mystetstvo, 2(2), 164–178. <https://doi.org/10.31866/2616-759x.2.2.2019.186655> [in English]

11. Khlystun, O. S. (2015). *Rezhysura ukraïnskoi pisennoi estrady: stratehii tvorchosti. [Direction of the Ukrainian song variety show: creative strategies].* Visnyk KNUKiM. Serii «Mystetstvoznavstvo», (33), 160–165. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.33.2015.158302> [in Ukrainian]

12. Tsapun, R., & Sinelnikova, V. (2023). *Kontsertne vykonavstvo ta publichni vystupy yak zasib tvorchoho rozvytku studentiv-folklorystiv. [Concert Performance and Public Presentations as a Means of Creative Development of Folklore Students].* Visnyk KNUKiM. Serii «Mystetstvoznavstvo», (49), 107–114. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.49.2023.293293> [in Ukrainian]

13. Karchova Yu.S. (2016) *Ukrainske narodnypisenne vykonavstvo v profesiinii muzychnii praktytsi ostannoii tretyni XX – pochatku XXI stolit [Ukrainian folk song performance in professional musical practice of the last third of the 20th - beginning of the 21st centuries].* Avtoref. dys...kand. mystetstvoznavstva: 17.00.03. Kharkiv, 19 s. <https://repo.num.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/61017502-81b5-4114-8d4f-ab95c61fa203/content> [in Ukrainian]

14. Karchova Yu. (2024) *Narodnypisenna vykonavska paradyhma u tvorchosti suchasnykh cholovichykh hurtiv. [The folk-song performance paradigm in the work of contemporary male bands].* Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 71, tom 2, S. 53–58. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-8> [in Ukrainian]